

Pensioenhervormingen

Wat betekent dit voor het onderwijspersoneel?

februari 2018

Pensioenen – einde van de afbraakplannen nog niet in zicht

Bij de start van deze legislatuur was het duidelijk dat de pensioenen van het personeel in de openbare diensten een doorn in het oog waren voor de rechtse regering De Wever – Michel. Dat het pensioen een uitgesteld loon is, lijken deze heren niet te willen inzien. In 2014 presenteerden wij in een nota een aantal scenario's: wat zouden de gevolgen zijn van enkele mogelijke ingrepen. Tot onze spijt stellen wij nu vast dat minister Bacquelaire deze maatregelen een voor een aan het implementeren is.

Laten we het om te beginnen over onze pensioendatum hebben. Aanvankelijk konden wij op 60 jaar vervroegd met pensioen gaan. De voorwaarden om vervroegd te kunnen uitstappen, zijn verstrengd, waardoor meer en meer collega's tot voorbij de leeftijd van 62 jaar zullen moeten blijven werken. Omdat deze maatregel geleidelijk ingevoerd wordt, is er (nog) geen schokgolf door de personeelsrangen gegaan.

Ook de afschaffing van de diplomabonificatie* – de studiejaren die meetellen voor je pensioen – voor het bepalen van de pensioendatum gebeurt stapsgewijs, waardoor de collega's die de komende jaren op pensioen gaan, slechts een beperkt effect voelen.

Wij hebben acties gevoerd tegen deze maatregelen. De ene keer stond ACOD alleen, de andere keer stonden het ABVV of de andere vakbonden naast ons. Wat er ook van weze, we kunnen enkel vaststellen dat minister Bacquelaire voorlopig nog onvoldoende onder de indruk is.

Intussen heeft deze regering de eerste maatregel genomen die ook effect heeft op het inkomen, namelijk de afschaffing van de diplomabonificatie voor de berekening van het pensioenbedrag. Dit zorgt in principe voor een lager pensioen, maar omdat we allemaal langer zullen moeten werken, zullen we dit niet per se voelen.

In de onderwijssector hebben we dankzij onze voordelige pensioendeler* na 41 jaar en 3 maanden voldoende diensten gepresteerd om het maximumpensioenbedrag te bereiken. Als die voordelige diplomabonificatie verdwijnt en je in de toekomst 43 jaar moet presteren voor je op pensioen mag, zal je ook zo aan het maximumpensioenbedrag komen. Het grote verschil is natuurlijk dat je vroeger de diplomabonificatie er gratis bij kreeg en dat je die jaren nu effectief moet presteren. Als je bovendien door omstandigheden geen volledige loopbaan hebt – je bent aan het begin van je loopbaan vaak werkloos geweest, je wordt voortijdig gepensioneerd wegens ziekte,... – dan zal je wel degelijk financieel verlies lijden! Ook deze maatregel heeft er niet voor gezorgd dat onze sector minister Bacquelaire met een krachtige reactie op andere ideeën heeft willen brengen.

Wat we in deze nota vooral willen aantonen, is dat de discussie over de zware beroepen niet alleen een barometer is – welke appreciatie heeft de politieke overheid nog voor ons beroep? – maar ook dat de financiële gevolgen van al deze maatregelen desastreus zullen zijn!

De omschakeling van de pensioendeler 55^e naar 60 kost ieder personeelslid minstens 100 euro per maand. Als je na je pensionering nog 20 jaar leeft, komt dit neer op een

nettoverlies van 24.000 euro. Dit is een onaanvaardbare contractbreuk, een die niet onbeantwoord kan blijven!

Momenteel wordt het pensioenbedrag berekend op grond van het referentiesalaris, het gemiddelde salaris van de laatste 10 jaar voor de pensionering. Als men de volledige loopbaan als grondslag zal nemen, dan is de impact op het pensioenbedrag nog groter dan bij de aanpassing van de pensioendeler. Je verliest dan meer dan 250 euro per maand of – als je na je pensionering nog 20 jaar leeft – 60.000 euro.

De combinatie van deze twee laatste maatregelen maakt dat onze pensioenen niet langer zullen volstaan om pakweg het rusthuis te betalen! Dat collega's die zich een volledige loopbaan lang ten dienste hebben gesteld van de maatschappij, op het einde van hun leven uitgespuwd worden door de politieke leiders van die maatschappij, is verwerpelijk.

De effecten van de al genomen maatregelen zijn natuurlijk niet te verwaarlozen, maar het is duidelijk dat de maatregelen die nog in het verschiet liggen, van een nog andere orde zijn.

Wij hebben steeds aangegeven dat onze reactie in verhouding zal staan tot de impact van de plannen van de regering. Het is niet 5 voor 12 is, de tijd is al verder gevorderd. Als de politieke overheid aan de pensioendeler of de referentiewedde raakt, zullen wij – hopelijk in gemeenschappelijk front – hen met gepaste acties tot andere inzichten brengen.

Het Algemeen Secretariaat van ACOD Onderwijs

* Zijn al deze termen Chinees voor jou? Op onze website vind je meer uitleg (www.acodonderwijs.be/chinees).

Pensioenhervormingen - wat betekent dit voor het onderwijspersoneel?

De maatregelen die de huidige en de vorige federale regeringen hebben genomen, treffen ons op twee vlakken:

- de datum waarop je met pensioen kan m.a.w. de **pensioenleeftijd** (de 'P-datum') wordt individueel bepaald en wordt opgetrokken;
- aan de berekening van het **pensioenbedrag** worden verschillende, nadelige wijzigingen aangebracht.

Het resultaat van deze ingrepen is dat we langer zullen moeten werken voor een lager pensioenbedrag.

Hieronder worden deze maatregelen toegelicht.

1. Maatregelen die gevolgen hebben op de bepaling van de pensioenleeftijd

a. Reeds uitgevoerd

i. Verhoging van de pensioenleeftijd

De wettelijke pensioenleeftijd – nu 65 j – zal tegen 2030 opgetrokken worden tot 67 j. Wie echter vervroegd op pensioen wil gaan, wordt op kortere termijn getroffen. De minimumleeftijd wordt verhoogd en de loopbaanvoorwaarden worden strenger. De leeftijd wordt tegen 2019 stapsgewijs opgetrokken tot 63 j. Om dan al met pensioen te kunnen gaan, moet men echter een loopbaan van 42 j kunnen aantonen. Wat betekent dit concreet? Iemand die op zijn 63ste vervroegd met pensioen wil gaan, moet ononderbroken gewerkt hebben vanaf zijn 21 j.

Tabel: wanneer kunnen wij (vervroegd) met pensioen gaan ?

	Normale loopbaan		Uitzonderlijk lange loopbaan		Wettelijk pensioen
			op 60 j	op 61 j	
2012*	60 j	5 j			65 j
2013	60 j 6 m	38 j	40 j		65 j
2014	61 j	39 j	40 j		65 j
2015	61 j 6 m	40 j	41 j		65 j
2016	62 j	40 j	42 j	41 j	65 j
2017**	62 j 6 m	41 j	43 j	42 j	65 j
2018	62 j 6 m	41 j	43 j	42 j	65 j
2019	63 j	42 j	44 j	43 j	65 j
...					...
2025	63 j	42 j	44 j	43 j	66 j
...					...
2030	63 j	42 j	44 j	43 j	67 j

* 2012-2016: oudere regeling – beslissing regering di Rupo

** 2017 e.v.: beslissing regering De Wever - Michel

ii. **Uitdoving van de diplomabonificatie**

Tot 1 januari 2016 werd de volledige studieduur onder bepaalde voorwaarden beschouwd als deel van de loopbaan. Dit noemt men de diplomabonificatie. Ze is niet alleen voordelig bij het bepalen van de loopbaanvoorwaarden, ze zorgt ook voor een hoger pensioen.

Sinds 1 januari 2016 dooft deze regeling uit voor de bepaling van de pensioen-datum. De diplomabonificatie zal volledig verdwenen zijn voor de pensioenen die ingaan vanaf 1 januari 2030.

Ieder kalenderjaar worden er een aantal maanden in mindering gebracht afhankelijk van het behaalde diploma.

Tempo van de afschaffing

De vermindering van de bonificatie gebeurt in functie van de studieduur verbonden aan het diploma en wordt in onderstaande tabel weergegeven.

Tabel: afbouw van diplomabonificatie

Ingangsdatum pensioen	Vermindering van 4 maanden voor diploma 2 jaar of minder	Vermindering van 5 maanden voor diploma meer dan 2 jaar en minder dan 4 jaar	Vermindering van 6 maanden voor diploma 4 jaar of meer
Van 1 januari tot 31 december			
2016	4 maanden	5 maanden	6 maanden
2017	8 maanden	10 maanden	12 maanden
2018	12 maanden	15 maanden	18 maanden
2019	16 maanden	20 maanden	24 maanden
2020	20 maanden	25 maanden	30 maanden
2021	24 maanden	30 maanden	36 maanden
2022		35 maanden	42 maanden
2023		36 maanden *	48 maanden
2024			54 maanden
2025			60 maanden
2026			66 maanden
2027			72 maanden
2028			78 maanden
2029			84 maanden

b. Maatregelen die nog in de pipeline zitten op vlak van het bepalen van de pensioenleeftijd (P-datum)

Pensioendeler 55 wordt 60

De pensioendeler heeft ook invloed op de loopbaanvoorwaarden. Indien 55 vervangen wordt door 60, dan zullen we langer moeten werken om aan de loopbaanvoorwaarden te voldoen.

Invloed van het veranderen van de pensioendeler /55 naar /60

Per jaar **verlies** je als personeelslid door de omzetting van pensioendeler /55 naar /60 18 dagen aan loopbaanvoorwaarde. Het aantal jaren dat je nog moet presteren tot aan je pensioendatum (P-datum) in de pensioendeler /60 zal bepalen hoeveel dagen je verliest.

Aantal jaren	berekening	verlies aan loopbaanjaren
5 jaren	18 dagen x 5 jaar	90 dagen
10 jaar	18 dagen x 10 jaar	180 dagen of 6 maanden
15 jaar	18 dagen x 15 jaar	270 dagen of 9 maanden
20 jaar	18 dagen x 20 jaar	360 dagen of 1 jaar
25 jaar	18 dagen x 25 jaar	450 dagen of 1 jaar en 3 maanden
30 jaar	18 dagen x 30 jaar	540 dagen of 1 jaar en 6 maanden
35 jaar	18 dagen x 35 jaar	630 dagen of 1 jaar en 9 maanden
40 jaar	18 dagen x 40 jaar	720 dagen of 2 jaar
45 jaren	18 dagen x 45 jaar	810 dagen of 2 jaar en 3 maanden

Opmerking

Sommige personeelsleden van de universiteiten hebben momenteel een pensioendeler van /48. Voor hen zal de overschakeling naar /60 een nog grotere impact hebben op de berekening van de P-datum.

Voorbeelden

- Een onderwijzer/regent die in de huidige regelgeving op 1/01/2018 nog 20 jaar moet presteren om zijn P-datum te bereiken, zal in de toekomst 4 jaar langer moeten presteren (3 jaar door afschaffing diplomabonificatie + 1 jaar door de omzetting van de pensioendeler).
- Een licentiaat die op 01/01/2018 nog 10 jaar moet presteren, zal 4 jaar en 6 maanden langer moeten werken om zijn P-datum te bereiken (4 jaar door verlies van diplomabonificatie en 6 maanden verlies door de omzetting van de pensioendeler).

2. Maatregelen die gevolgen hebben op het pensioenbedrag

a. Reeds uitgevoerd

i. Referteperiode uitgebreid van laatste 5 jaar naar laatste 10 jaar

Het gemiddelde salaris van de laatste 10 j voor het pensioen – de zogenaamde referteperiode – vormt het referentiesalaris. Dit bedrag bepaalt samen met de loopbaanduur ons pensioen. De meeste personeelsleden hebben in de referteperiode de hoogste geldelijke anciënniteit bereikt of zijn dan benoemd in een beter bezoldigd ambt (bijvoorbeeld directeur). Daarom is het interessant dat enkel de laatste jaren van de loopbaan in aanmerking worden genomen voor het referentiesalaris.

Aankankelijk bedroeg de referteperiode 5 j (voor personeelsleden geboren voor 1 januari 1963) . De regering di Rupo heeft deze referteperiode opgetrokken tot 10 j.

Voorbeeld 1

Een onderwijzer/kleuteronderwijzer/leraar-bachelor (SO, DKO, VWO) heeft recht op een maximum pensioen van 75% van het gemiddelde salaris en zit al minimum 10 jaar aan zijn maximum salaris (27 jaar).

a) Indien berekening op het gemiddelde salaris van de laatste 5 jaar

Bruto 75% van 4213,12	3159,84
Bijdrage SZ (-6,05% *)	- 191,17
Belastbaar	2968,67
Bedrijfsvoorheffing	- 897,04

Netto overheidspensioen **2071,63**

* 4,05 % RSZ en 2% solidariteitsbijdrage

b) Indien berekening op het gemiddelde salaris van de laatste 10 jaar

Idem als berekening in a)

c) Indien berekening op het gemiddelde salaris van een volledige loopbaan (zie maatregelen in de pipeline)

Bruto 75% van 3500,77	2625,57
Bijdrage SZ (-6,05%)	- 158,84
Belastbaar	2466,73
Bedrijfsvoorheffing	- 622,36

Netto overheidspensioen **1844,37**

Netto **verlies** per maand

a – b = 0,00 euro

a – c of b – c = **227,26 euro**

Voorbeeld 2

Dezelfde onderwijzer/kleuteronderwijzer/leraar (SO,DKO,VWO) heeft recht op een pensioen van 58% van het gemiddelde salaris en heeft een geldelijke anciënniteit van 32jaar.

a) Indien berekening op het gemiddelde salaris van de laatste 5 jaar

Bruto 58% van 4213,12	2443,60
Bijdrage SZ (-6,05%)	-147,84
Belastbaar	2295,76
Bedrijfsvoorheffing	-530,80
Netto overheidspensioen	1764,96

b) Indien berekening op het gemiddelde salaris van de laatste 10 jaar

Bruto 58% van 4092,07	2373,40
Bijdrage SZ (-6,05%)	-143,59
Belastbaar	2229,81
Bedrijfsvoorheffing	-489,18
Netto overheidspensioen	1740,63

c) Indien berekening op het gemiddelde salaris van een volledige loopbaan (zie maatregelen in de pipeline)

Bruto 58% van 3300,42	1914,24
Bijdrage SZ (-6,05%)	-115,81
Belastbaar	1798,43
Bedrijfsvoorheffing	-256,85
Netto overheidspensioen	1541,58

Netto **verlies** per maand

a – b = 24,33 euro

b – c = 199,05 euro

a – c = 223,38 euro

Voorbeeld 3

Een master heeft recht op een maximum pensioen van 75% van het gemiddelde salaris en zit al minimum 10 jaar aan zijn maximum salaris (25 jaar).

a) Indien berekening op het gemiddelde salaris van de laatste 5 jaar

Bruto 75% van 5342,70	4007,03
Bijdrage SZ (-6,05%)	-242,43
Belastbaar	3764,60
Bedrijfsvoorheffing	-1362,01
Netto overheidspensioen	2402,59

b) Indien berekening op het gemiddelde salaris van de laatste 10 jaar

Zie a)

c) Indien berekening op het gemiddelde salaris van een volledige loopbaan (zie maatregelen in de pipeline)

Bruto 75% van 4589,80	3442,35
Bijdrage SZ (-6,05%)	-208,26
Belastbaar	3234,09
Bedrijfsvoorheffing	-1046,87
Netto overheidspensioen	2187,22

Netto **verlies** per maand

a – b = 0,00 euro

b – c = 215,37 euro

a – c = 215,37 euro

Voorbeeld 4

Dezelfde master heeft recht op een pensioen van 54% van het gemiddelde salaris en heeft een geldelijke anciënniteit van 30 jaar.

a) Indien berekening op het gemiddelde salaris van de laatste 5 jaar

Bruto 54% van 5342,70	2885,06
Bijdrage SZ (-6,05%)	-174,55
Belastbaar	2710,51
Bedrijfsvoorheffing	-755,54
Netto overheidspensioen	1954,97

b) Indien berekening op het gemiddelde salaris van de laatste 10 jaar

Bruto 54% van 5177,53	2795,86
Bijdrage SZ (-6,05%)	-169,14
Belastbaar	2626,72
Bedrijfsvoorheffing	-713,92
Netto overheidspensioen	1912,80

c) Indien berekening op het gemiddelde salaris van een volledige loopbaan (zie maatregelen in de pipeline)

Bruto 54% van 4313,74	2329,42
Bijdrage SZ (-6,05%)	-140,93
Belastbaar	2188,49
Bedrijfsvoorheffing	-464,21
Netto overheidspensioen	1724,28

Netto **verlies** per maand

$a - b = 42,17$ euro

$b - c = 188,52$ euro

$a - c = 230,69$ euro

ii. Afschaffing van de gratis diplomabonificatie

De huidige federale regering heeft beslist om vanaf 1 december 2017 geen gratis diplomabonificatie meer toe te kennen aan het onderwijspersoneel.

Er is wel nog een mogelijkheid om zelf je diplomajaren “af te kopen”.

Er is een overgangperiode voorzien. (zie artikel Tribune november 2017)

b. Maatregelen die nog in de pipeline zitten op vlak van de berekening van het pensioenbedrag

i. Referteperiode uitgebreid tot ganse loopbaan

De huidige federale regering wil de referenteperiode optrekken tot de ganse loopbaan. Ook de slecht betaalde beginjaren zullen dus meetellen. Wie zijn loopbaan eindigt in een beter bezoldigd ambt, zal dat slechts ten dele merken aan zijn pensioen.

Voorbeelden 1, 2, 3 en 4 hierboven

ii. Pensioendeler 55 wordt 60 (zware beroepen)

We delen onze loopbaanduur (uitgedrukt in jaren) door 55 (onze huidige pensioendeler of tantième). Als we dit resultaat vervolgens vermenigvuldigen met ons referentiesalaris, dan hebben we ons pensioenbedrag. Als de huidige federale regering de beroepen binnen onderwijs niet wil erkennen als een zwaar beroep zal voor het onderwijspersoneel pensioendeler 1/60 worden ingevoerd.

Opmerking

Sommige personeelsleden van de universiteiten hebben momenteel een pensioendeler van /48. Voor hen zal de overschakeling naar /60 een nog grotere impact hebben op de berekening van het pensioenbedrag.

Voorbeeld 1

Een onderwijzer/kleuteronderwijzer/leraar-bachelor (SO, DKO, VWO) heeft 38 jaren die in aanmerking komen voor de berekening van het overheidspensioen.

a) Indien berekening /55 $\rightarrow 38/55 = 69,09\%$

(berekend op gemiddeld salaris van laatste 10 jaar)

Bruto 69,09% van 4213,12	2910,85
Bijdrage SZ (-6,05%)	-176,11
Belastbaar	2734,74
Bedrijfsvoorheffing	-772,19

Netto overheidspensioen 1962,55

- b) Indien berekening /60 → $38/60 = 63,33\%$
(berekend op gemiddeld salaris van laatste 10 jaar)

Bruto 63,33% van 4213,12	2668,17
Bijdrage SZ (-6,05%)	-161,42
Belastbaar	2506,75
Bedrijfsvoorheffing	-647,33
Netto overheidspensioen	1859,42

Netto **verlies** per maand

$$a - b = 103,13 \text{ euro}$$

Voorbeeld 2

Een leraar-master (SO, DKO, VWO) heeft 38 jaren die in aanmerking komen voor de berekening van het overheidspensioen.

- a) Indien berekening /55 → $38/55 = 69,09\%$
(berekend op gemiddeld salaris van laatste 10 jaar)

Bruto 69,09% van 5342,70	3691,27
Bijdrage SZ (-6,05%)	-223,32
Belastbaar	3467,95
Bedrijfsvoorheffing	-1188,61
Netto overheidspensioen	2279,34

- b) Indien berekening /60 → $38/60 = 63,33\%$
(berekend op gemiddeld salaris van laatste 10 jaar)

Bruto 63,33% van 5342,70	3383,53
Bijdrage SZ (-6,05%)	-204,70
Belastbaar	3178,83
Bedrijfsvoorheffing	-1013,58
Netto overheidspensioen	2165,25

Netto **verlies** per maand

$$a - b = 110,67 \text{ euro}$$

Voorbeeld 3

Een onderwijzer/kleuteronderwijzer/leraar (SO,DKO,VWO) heeft 38 jaren die in aanmerking komen voor de berekening van het overheidspensioen. Hiervan wordt de helft meegerekend aan de tantièmes /55 en de andere helft aan /60

- a) Zie voorbeeld 1 (1961,81 euro).

- b) Indien berekening /55 → $19/55 + 19/60 = 66,20\%$
(berekend op gemiddeld salaris van laatste 10 jaar)

Bruto 66,20% van 4213,12	2789,09
Bijdrage SZ (-6,05%)	-168,74
Belastbaar	2620,35
Bedrijfsvoorheffing	-705,60

Netto overheidspensioen **1914,75**

Netto **verlies** per maand
 $a - b = 47,06$ euro

Voorbeeld 4

Een leraar-master (SO, DKO, VWO) heeft 38 jaren die in aanmerking komen voor de berekening van het overheidspensioen. Hiervan wordt de helft meegerekend aan de tantièmes /55 en de andere helft aan /60

- a) Zie voorbeeld 2 (2279,34 euro).

- b) Indien berekening /55 → $19/55 + 19/60 = 66,20\%$
(berekend op gemiddeld salaris van laatste 10 jaar)

Bruto 66,20% van 5342,70	3536,87
Bijdrage SZ (-6,05%)	-213,98
Belastbaar	3322,89
Bedrijfsvoorheffing	-1097,35

Netto overheidspensioen **2225,54**

Netto **verlies** per maand
 $a - b = 53,80$ euro

iii. Pensioenbedrag berekenen op basis van "punten"

Elk personeelslid zal gedurende zijn loopbaan een aantal pensioenpunten verwerven; deze punten zullen een bepaalde waarde vertegenwoordigen. Welke waarde zal bepaald worden op het moment dat het personeelslid met pensioen gaat en zal afhangen van de conjunctuur op dat moment.

iv. Bepaalde gelijkgestelde periodes niet meer laten meetellen voor de pensioenberekening

Enkel effectief gepresteerde diensten zouden nog meetellen voor de berekening van het overheidspensioen.

Elk jaar telt nu mee voor $1/55 = 1,8\%$. Als bepaalde periodes in de toekomst niet meer erkend worden, dan zal het pensioenbedrag dalen.

v. **Combinatie van deze maatregelen**

Indien twee of meer van deze maatregelen gecombineerd worden, zal ons pensioen nóg lager uitvallen.

Hieronder twee voorbeelden waarin de pensioendeler 60 wordt én het refertesalaris wordt bepaald door de ganse loopbaan.

Voorbeeld 1

Een onderwijzer/kleuteronderwijzer/leraar-bachelor (SO, DKO, VWO) heeft 38 jaren die in aanmerking komen voor de berekening van het overheidspensioen.

- a) Indien berekening met pensioendeler 55 ($38/55 = 69,09\%$) en met als refertesalaris het gemiddelde salaris van laatste 10 jaar

Bruto 69,09% van 4213,12	2910,84
Bijdrage SZ (-6,05%)	-176,11
Belastbaar	2734,73
Bedrijfsvoorheffing	-772,19

Netto overheidspensioen 1962,54

- b) Indien berekening met pensioendeler 60 ($38/60 = 63,33\%$) en met als refertesalaris het gemiddelde salaris van de ganse loopbaan

Bruto 63,33% van 3545,16	2245,15
Bijdrage SZ (-6,05%)	-135,83
Belastbaar	2109,32
Bedrijfsvoorheffing	-442,59

Netto overheidspensioen 1666,73

Netto **verlies** per maand

a – b = 295,81 euro

Voorbeeld 2

Een leraar-master (SO, DKO, VWO) heeft 38 jaren die in aanmerking komen voor de berekening van het overheidspensioen.

- a) Indien berekening met pensioendeler 55 ($38/55 = 69,09\%$) en met als refertesalaris het gemiddelde salaris van laatste 10 jaar

Bruto 69,09% van 5342,70	3691,27
Bijdrage SZ (-6,05%)	-223,32
Belastbaar	3467,95
Bedrijfsvoorheffing	-1188,61

Netto overheidspensioen 2279,34

b) Indien berekening met pensioendeler 60 ($38/60 = 63,33\%$) en met als referentiesalaris het gemiddelde salaris van de ganse loopbaan

Bruto 63,33% van 4530,36	2869,08
Bijdrage SZ (-6,05%)	-173,57
Belastbaar	2695,51
Bedrijfsvoorheffing	-747,22
Netto overheidspensioen	1948,29

Netto **verlies** per maand

a – b = 331,05 euro